

Γ. Κονδύλη & Όθωνος 1, Μαρούσι | 210 61 24 000
www.akadimos.gr | fb:@akadimos.marousi | tw:@Akadimos

Εισηγήτρια: Καραμπέτσου Δήμητρα

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ 2019

Η ανθεκτικότητα του ρατσισμού

Niall Ferguson

(Από τον ημερήσιο Τύπο, διασκευή)

Η θέληση των ανθρώπινων ομάδων να προσδιορίζουν η μία την άλλη ως «ξένους» - σαν να ανήκουν σε διαφορετικό είδος- βρίσκεται στη ρίζα της πιο αποκρουστικής βίας που είδε ο 20ος αιώνας. Η ιδέα της φυλετικής διαφοράς απλώθηκε σε όλο τον κόσμο σαν ιός του εγκεφάλου. Η φυλή ήταν σημαντική και δυστυχώς εξακολουθεί να είναι, όχι επειδή υπάρχουν βιολογικά διαφορετικές φυλές, αλλά επειδή οι άνθρωποι πιστεύουν στην ύπαρξη τους. Η πεποίθηση αυτή έχει επανειλημμένα χρησιμεύσει για να δικαιολογηθούν πράξεις οργανωμένης καταπίεσης, που κυμαίνονται από τις φυλετικές διακρίσεις έως την προσπάθεια εξόντωσης. Έχει, λοιπόν, μεγάλη σημασία να καταλάβουμε γιατί ο ρατσισμός επιμένει ως σύστημα πεποιθήσεων.

Ας δούμε, κατ' αρχάς, την πραγματικότητα σχετικά με τη φυλή. Η σύγχρονη γενετική έχει αποκαλύψει ότι οι άνθρωποι είναι αξιοσημείωτα όμοιοι. Ο εξελικτικός βιολόγος Ρίτσαρντ Λεγουόντιν υπολόγισε ότι γύρω στο 85% των γενετικών διαφορών παρατηρούνται μεταξύ των ατόμων ενός δεδομένου πληθυσμού- μόνο το 6% παρατηρούνται μεταξύ φυλών. Οι παραλλαγές που επηρεάζουν το χρώμα του δέρματος, τα μαλλιά και τα χαρακτηριστικά του προσώπου -αυτά που θεωρούνται ότι διαφοροποιούν τις φυλές- αφορούν έναν ασήμαντο αριθμό από τα δισεκατομμύρια των νουκλεοτιδίων στο DNA ενός ατόμου. Οι βασικές μας ομοιότητες αντανακλούν την κοινή μας προέλευση.

Γιατί, λοιπόν, οι άνθρωποι επανειλημμένα σκέφτονται και ενεργούν σάμπως μερικές επιφανειακές διαφορές να αποτελούν απόδειξη της ύπαρξης βιολογικά διαφορετικών φυλών; Η επιφανειακή απάντηση είναι ότι έχουν καταπιεί μεγάλη ποσότητα από τις ψευδοεπιστημονικές θεωρίες του 19ου αιώνα. Η ιδέα των βιολογικά διαφορετικών φυλών κατάφερε να διαδοθεί και να παραμείνει στον νου των ανθρώπων με αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα. Γιατί, όμως, ήταν η ιδέα αυτή τόσο μεταδοτική και ανθεκτική, όταν τόσες άλλες θεωρίες παρήκμασαν; Τον 20° αιώνα, π.χ., οι άνθρωποι έπαψαν να πιστεύουν ότι η ισχύς και η κοινωνική θέση πρέπει να κληρονομούνται. Γιατί επιμένουν να πιστεύουν ότι ένας συνδυασμός σωματικών και ψυχολογικών χαρακτηριστικών προσδιορίζουν τη φυλή και περνούν οπωσδήποτε από γενιά σε γενιά;

Το έργο των εξελικτικών βιολόγων και ανθρωπολόγων προσφέρει σημαντικές απαντήσεις σ' αυτό το πεδίο. Η πρώτη είναι πως, όταν οι άνθρωποι ήταν λίγοι και με μεγάλες αποστάσεις ανάμεσα τους, η επιτακτική τους ανάγκη ήταν να κινηθούν ή να συλλέγουν αρκετή τροφή και να αναπαράγονται. Σχημάτιζαν λοιπόν μικρές ομάδες, γιατί η συνεργασία βελτιώνει τις δυνατότητες των ατόμων να κάνουν και τα δύο αυτά. Οι ομάδες αυτές αναπόφευκτα ανταγωνίζονταν για τους σπάνιους πόρους. Οι διαμάχες τους, όμως, έπαιρναν συχνά τη μορφή της λεηλασίας -της αρπαγής με τη βία των μέσων συντήρησης των άλλων ομάδων- και της σφαγής των «ξένων», με τους οποίους δεν υπήρχε συγγένεια.

Δεύτερον, υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία από τη συμπεριφορά των ανθρώπων και άλλων ειδών ότι η φύση δεν ευνοεί ιδιαίτερα την αναπαραγωγή μεταξύ γενετικά πολύ διαφορετικών μελών του ίδιου είδους. Όπως έχει αποδείξει ο Πάτρικ Μπέιτσον, η «άριστη αναπαραγωγή» επιτυγχάνεται με την εξωγαμία ανάμεσα σε άτομα που δεν τα χωρίζει μεγάλη γενεαλογική απόσταση. Αυτό είναι λογικό από εξελικτικής απόψεως. Μια ομάδα κυνηγών και συλλεκτών, που δεν θα μπορούσε να αναπαραχθεί με επιτυχία παρά μόνο με γενετικά (και γεωγραφικά) πολύ μακρινά άτομα, δεν θα επιβίωνε για πολύ.

Τρίτον, πρέπει να έχει ιδιαίτερη σημασία το γεγονός ότι οι ξεχωριστοί ανθρώπινοι πληθυσμοί ανέπτυξαν τόσο γρήγορα παρόμοια σωματικά χαρακτηριστικά. Μερικοί εξελικτικοί βιολόγοι υποστηρίζουν ότι αυτό είναι αποτέλεσμα όχι τόσο μιας «γενετικής ροής», αλλά της «σεξουαλικής επιλογής». Οι όμοιοι έλκονταν μεταξύ τους και εξακολουθούν να έλκονται. Εκείνοι που έλκονται από τον «άλλο» ίσως να αποτελούν εξαίρεση ως προς τις σεξουαλικές τους προτιμήσεις.

Τέλος, πρόσφατες έρευνες από τον Αντρέας Όλσον και τους συνεργάτες του έδειξαν ότι οι άνθρωποι έχουν την προδιάθεση να εμπιστεύονται μέλη της δικής τους (αυτοπροσδιορισμένης) φυλής περισσότερο απ' ό,τι μέλη άλλων φυλών, αν και ο βαθμός στον οποίο μπορεί αυτό να εξηγηθεί με εξελικτικούς όρους είναι θέμα ανοιχτό σε συζήτηση.

Με λίγα λόγια, οι φυλετικές διαφορές μπορεί να είναι γενετικά λίγες, ωστόσο οι άνθρωποι φαίνεται να είναι σχεδιασμένοι ώστε να τους δίνουν σημασία. Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να κατανοήσουμε καλύτερα γιατί η ομιχλώδης αντίληψη της φυλετικής διαφοράς έχει αποδειχθεί τόσο ανθεκτική -και επικίνδυνη- δύναμη στην πρόσφατη ιστορία. Σε μια στιγμή που οι πολίτες σε όλη την Ευρώπη εκφράζουν μια άνευ προηγουμένου ανησυχία για τη μετανάστευση και που τρομοκρατικές ενέργειες και αντιτρομοκρατικά μέτρα τείνουν να πολώσουν τις πολυεθνικές μας κοινωνίες, έχει επείγουσα σημασία να κατανοήσουμε καλύτερα τα αίτια του ρατσισμού. (692 λέξεις)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 120 περίπου λέξεις.

(Μονάδες 25)

(B1) Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

α. Η ιδέα ότι οι φυλές διαφέρουν μεταξύ τους μεταδίδεται σαν ασθένεια του μυαλού.

β. Οι φυλές είναι σημαντικές γιατί ισχύουν βιολογικές διαφορές.

γ. Οι γενετιστές επιστήμονες έχουν αποδείξει ότι οι άνθρωποι είναι με λεπτομέρειες διαφορετικοί.

δ. Η συνεργασία πάντα, σύμφωνα με μελέτες, βοηθούσε τους ανθρώπους να κυνηγούν και να αναπαράγονται μόνο.

ε. Η φύση βοηθά ιδιαίτερα στο να αναπαραχθούν γενετικά διαφορετικά μέλη.

(Μονάδες 10)

(B2) Να αναλύσετε δομικά και από απόψεως τρόπων και μέσων πειθούς τη δεύτερη παράγραφο.

(Μονάδες 5)

(B3) Ποια η δομική λειτουργικότητα των ερωτημάτων της τρίτης παραγράφου;
(Μονάδες 6)

(B4) Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τέταρτη παράγραφος;
(Μονάδες 7)

(B5) Να αναλύσετε τη συλλογιστική βάσει της οποίας κρίνεται από τον συγγραφέα λογική από εξελικτικής απόψεως η θέση του Πάτρικ Μπέιτσον στην πέμπτη παράγραφο.
(Μονάδες 7)

Γ. Στον επίλογο του κειμένου επισημαίνεται ότι «η ομιχλώδης αντίληψη της φυλετικής διαφοράς έχει αποδειχθεί τόσο ανθεκτική -και επικίνδυνη- δύναμη στην πρόσφατη ιστορία». Σε μια υποθετική ομιλία σας 500-600 λέξεων στη Βουλή των Εφήβων, σε συνεδρίαση με θέμα τον ρατσισμό, να αναζητήσετε τα αίτια της έντασης ρατσιστικών αντιλήψεων στον κόσμο μας σήμερα.

(Μονάδες 40)